

TALEPAPIR TIL BESVARELSE AF SAMRÅDSSPØRGSMÅL A-B

Det talte ord gælder.

Tak for spørgsmålene, som kredser om en lang række relevante ting i forhold til både kampkraft i dansk forsvar, men også generelt mange af de svære strukturelle spørgsmål, som jeg glæder mig til, at vi kan få en diskussion om i dag.

Jeg vil indlede med at besvare spørgsmål A, hvor spørger anmoder om en redegørelse for, hvilke fremskridt der er sket for dansk forsvars kampkraft siden regeringens tiltræden.

Jeg vil starte med at slå fast, at det er helt relevant, det som spørgeren har anmodet om et samråd om, nemlig hvordan man kan styrke Forsvarets kampkraft. Der er ikke nogen tvivl om, at kampkraften er afgørende i den sikkerhedspolitiske situation, som vi befinder os i, og derfor er det også noget, der har min meget store opmærksomhed.

Når situationen er, som den er, skyldes det, at skiftende politiske flertal gennem årtier ikke har investeret tilstrækkeligt i dansk forsvar. Jeg havde selv fornøjelsen af, i 2012, sammen med den daværende forsvarsordfører for Det Konservative Folkeparti Lene Espersen at være med til at lave en aftale, hvor man skulle effektivisere dansk forsvar med 15 pct., uden at det skulle have nogle operative konsekvenser. Det må man nok konstatere, at det har ikke været tilfældet for at sige det helt stille og roligt. Det er blandt andet nogle af de børnesygdomme, som vi stadig arbejder med.

Når jeg har sagt, at det er et kollektivt svigt, så skyldes det jo, at man både fra politisk hold, men også fra Forsvarets hold, ikke har været bevidst nok om, hvad det er for nogle konsekvenser, de beslutninger, vi har truffet, har fået. Derfor står vi i dag over for en enorm opgave med at genopbygge og udruste dansk forsvar.

Det har jeg også sagt, at det bliver hverken løst i dag eller i morgen. Det kommer til at tage tid, og nok også en årrække, inden vi er i mål på alle punkter.

Jeg havde selv fornøjelsen af at tage hul på genopbygningsopgaven fra nærmest dag ét, da jeg tiltrådte som fungerende forsvarsminister for lige præcis 2 år siden i de her dage. Hvis man ser på, hvad det var for et billede, jeg så ind på det tidspunkt, så var det et billede, hvor Det nationale kompromis blev indgået i starten af 2022, som lagde rammerne for en del af diskussionen. Som bekendt har vi fulgt op med et nyt og meget ambitiøst forsvarsforlig, som gælder for perioden 2024-2033. Vi har samtidig iværksat en genopbygning af Forsvarets fundament, det her kasseeftersyn, som de fleste af jer er bekendt med. Og så har vi jo også indgået flere delaftaler med konkrete indsatser for Forsvarets kampkraft.

Den genopbygning og udrustning af Forsvaret, som vi har iværksat, kommer til at strække sig over flere år, og for nogle tilfældes skyld også en årrække. Så spørgeren har jo ret i, at vi ikke er i mål her efter to år, og jeg ville også – måske mere

end nogen anden – ønske, at opbygningen kunne gå endnu hurtigere, end den gør nu. Derfor er der også grund til at overveje, hvad vi kan tage af andre politiske initiativer for at sætte større hastighed i at få implementeret de beslutninger, der kan give os en større grad af kampkraft.

Når det så er sagt, er jeg *ikke* enig med spørgeren i, at Forsvaret er svagt og ikke er styrket gennem de sidste to år. Jeg tror ikke, at vi kan lave en gennemgang 1:1 af alle de beslutninger, der er truffet i forhold til at styrke Forsvaret, og dermed også kampkraften. Og der vil også være eksempler på ting, hvor vi stadigvæk har udfordringer, det siger sig selv. Men jeg vil fremhæve tre konkrete eksempler på, hvordan og hvorledes Forsvarets kampkraft er styrket:

For det første, det er også det, spørgeren selv nævner, er vi i gang med at implementere F-35-kapaciteten. Danmark fik senest den 6. december fire kampfly mere til Flyvestation Skrydstrup, og tre yderligere forventes at ankomme i januar. Med de højteknologiske kampfly får Danmark et våben, der kan løfte både Flyvevåbnet og Forsvaret op i endnu højere liga. De nye kampfly vil i løbet af 2025 indgå i Flyvevåbnets afvisningsberedskab og bidrage til at håndhæve dansk suverænitet.

For det andet vil jeg fremhæve, at vi har besluttet at anskaffe meget korttrækkende luftværn til brigaden. Det skrider også godt frem. Forsvarets Materiel- og Indkøbsstyrelse har sidst i

september måned 2024 indgået kontrakt på de Skyranger-maskinkanoner, der skal indgå i kapaciteten, som vil blive opbygget på Oksbøl Kaserne, der jo i forvejen huser Hærens øvrige ildstøtteenheder.

For det tredje synes jeg også, at vi kan glæde os over, at der den 6. december er indgået kontrakt om anskaffelse af 115 infanterikampkøretøjer (IKK'er) til Hærens 1. Brigade. Det er en både stor og vigtig milepæl i opbygningen af den tunge brigade, som vi har aftalt i forligskredsen, og det kommer til at styrke Danmarks operative kapacitet markant. Kontrakten er indgået kun syv måneder efter den politiske beslutning om anskaffelse af flere IKK'er. Det viser, at der kan være hastighed i implementeringen af aftalerne.

Som jeg tror, at det også er spørgeren bekendt, er opbygningen af en tung brigade en kompleks opgave. Brigadens kampkraft skal styrkes markant samtidigt med, at brigaden skal være på beredskab og udsende bidrag til Baltikum. Der skal derudover uddannes mere fast personel og flere værnepligtige. Der skal udskiftes køretøjer, anskaffes nyt materiel og opbygges lagre. Der skal bygges garager, værksteder og belægningsstuer. Der skal etableres flere skydebaner.

Det kan ikke alt sammen løses hen over natten. Vi har derfor også i forligskredsen aftalt, at en væsentlig del af brigadens kampkraft skal være på plads i 2028. Og det vil jeg gerne igen her i dag understrege, det er en ambitiøs beslutning.

På personaleledelsen har Personalestyrelsen oplyst, at der også er sket en tilvækst af militære medarbejdere. Og jeg forventer, at jeg her i løbet af kort tid kan give et nyt tal for, hvordan tilvæksten så ser ud ift. 2024. Det er jo sådan set meget positivt, fordi for et år siden talte vi om, at vi havde meget svært ved at fastholde folk i Forsvaret, og at vi så ind i kæmpe store udfordringer. Der er ikke nogen tvivl om, at hele spørgsmålet omkring tilvækst af personel, er et af de vigtigste temaer ift. at opbygge kampkraft. Det siger sig selv. Og derfor er det også glædeligt, at vi befinder os et bedre sted, end vi har gjort tidligere.

Og så er det også vigtigt, at have fokus på hastighed i opbygningen af Forsvaret på tværs af alle myndighederne under Forsvarsministeriet. I bund og grund er vi vel nået dertil nu, at der kun er én ting der skal tælle ift. fremtidige politiske beslutninger, og det er hastighed.

Det er vel at mærke så også en hastighed, som kan kontrolleres. For det er jo ikke nogen hemmelighed, at jeg også har fornøjelsen af at komme i fremtiden her i udvalget for at redegøre for en sag, hvor hastigheden nok var alligevel for markant. Det var omkring hele Elbit-sagen. Så man bliver jo nødt til at balancere det her, så det ikke kun handler om, at alt skal gå meget stærkt, men at det også skal ske på et fagligt funderet grundlag.

Jeg vil nu gå videre til besvarelsen af spørgsmål B, hvor der spørges til, hvorfor der ikke sker hurtigere fremskridt i udbygningen af dansk forsvars kampkraft, og helt konkret fremskridt i relation til uddannelse af værnepligtige, ammunitionsproduktion i Danmark og økonomien i Forsvarets enheder.

Lad mig starte med at adressere de tre konkrete forhold.

Det første hold værnepligtige i den nye værnepligtsmodel skal starte i august 2026. Det følger den plan, som vi har aftalt i forligskredsen. Det er vi jo alle sammen enige om. Lovforslagene er nu sendt i høring, og vi kommer til at vedtage det lovgrundlag, der skal danne baggrund for den nye værnepligtsmodel i indeværende folketingssamling.

Der er flere grunde til, at vi ikke bare starter op med den nye model allerede nu. Først og fremmest skal vi have lovændringen på plads. Derudover skal vi også sørge for, at vi er klar til at tage imod de værnepligtige og ikke mindst, at vi sikrer, at de værnepligtige får en god oplevelse, når de kommer ind i Forsvaret.

Det er en forudsætning for uddannelse af flere værnepligtige, at vi også nu får uddannet flere befalingsmænd, der kan udanne og lede de nye værnepligtige. Desuden skal der også bygges ny indkvartering og renoveres bygninger, så der over tid er plads til at øge optaget på kaserne. Det er en prioriteret opgave, og jeg har vil flere lejligheder sagt, at jeg synes ikke, vi kan være den stand af bygninger bekendt, som vi har,

og derfor bliver vi også nødt til at overveje, om vi skal lave midlertidige faciliteter for de værnepligtige, når vi øger optaget.

Så skal alle de værnepligtige også have uniformer og våben, og der skal være materiel at uddanne dem på. Der skal både være systemer, som tager højde for det, og der skal i bund og grund opbygges en helt anderledes struktur, som gør, at vi nu er i stand til at øge optaget af værnepligtige. Det kan virke som en let øvelse det her. Det vil jeg gerne advare mod at tro, at det er. Der er mange forskellige ting, der skal hænge sammen – men vi er på rette vej, og vi følger den plan, som vi politisk i forligskredsen har aftalt.

I forhold til produktionen af ammunition siger spørgeren, at der er gået 700 dage. Jeg ved ikke hvordan og hvorledes, man nødvendigvis regner, men vi traf jo altså først en beslutning om at generhverve Elling i 2023 og generhvervede først Elling 1. april 2024. Så er det jo helt rigtigt, at vi i forligskredsen har haft en lang række diskussioner om, hvordan og hvorledes vi får det bedst mulige beslutningsgrundlag for at genintroducere en ammunitionsproduktion i Danmark. Og jeg skal heller ikke lægge skjul på, at jeg er klar over spørgerens holdning til det her spørgsmål. Uden at referere fra møder, så er jeg jo klar over, at spørgeren har en lidt anden holdning end det, der var flertal for ift. det der blev besluttet. Man kan jo også godt diskutere, om det var fornuftigt at lave en udbudsrunde, eller om man skulle have gået direkte til tildeling på det tidspunkt. Vi

valgte jo, at det her skal trykprøves, så man fik den rigtige model både ift. selskabsform, men også ift. økonomi.

Jeg vil også sige, at det at introducere en ny ammunitionsproduktion i Danmark er jo noget, der kommer med en meget stor økonomisk udfordring, men jo også er noget, der skal tilrettelægges, så vi er sikre på, at kandidaten, der bliver valgt, er i stand til at producere den ammunition, som vi har brug for.

Jeg forventer, at vi her i februar måned kan lave den endelige beslutning ift. fremtidens ammunitionsproduktion i Danmark – som også er vigtigt ift. hastighed.

I forhold til spørgsmålet vedrørende økonomien i Forsvaret, så har vi jo haft lejlighed til at diskutere det tidligere, også hele spørgsmålet om besparelser eller ej – både i 2024 og 2025.

Med forsvarsforliget 2024-2033 er der afsat ca. 190 mia. kr. til styrkelse af det danske forsvar, hvoraf ca. 170 mia. kr. allerede er udmøntet. Alene fra 2023 til 2024 er Forsvarsministeriets bevilling steget med 3,8 mia. kr., hvoraf Forsvarskommandoen har fået tilført ca. 300 mio. kr. Heraf har Hæren fået ca. 48 mio. kr., Søværnet har fået ca. 75 mio. kr. og Flyvevåbnet har fået ca. 104 mio. kr. Derudover har de støttende styrelser fået tilført flere midler – og stigningen kommer til at fortsætte i de kommende år.

Og så vil jeg for god ordens skyld nævne, at alle tallene for 2024 ikke er opgjort endnu, så derfor er det for tidligt at drage

en samlet konklusion for året. Herunder i forhold til, hvordan midlerne har fundet anvendelse.

Når det er sagt, må jeg også konstatere, at nogle myndigheder, som jeg også havde lejlighed til at redegøre for i efteråret, havde planlagt med et langt højere aktivitetsniveau, end der var budget til. Det havde den konsekvens, at der skulle foretages prioriteringer med fokus på kerneopgaverne. Det har lokalt kunnet opfattes som besparelser. Til trods for, at der samlet set er flere penge til rådighed i 2024 end der var i 2023.

Da jeg blev bekendt med den uhensigtsmæssige planlægning i april 2024, blev der med det samme iværksat omprioriteringer på tværs af hele Forsvarsministeriets driftsøkonomi for at afhjælpe de væsentligste økonomiske udfordringer vi havde.

Denne problematik vedrørende merplanlægning og omprioriteringer har også tidligere været drøftet både her i udvalget og i forligskredsen.

Forsvarsministeriets økonomistyring kan og skal forbedres. Solid økonomistyring er både en forudsætning for, at vi lykkes med at få omsat forsvarsforliget til egentlig kampkraft, og at der kan foretages langsigtet planlægning i Forsvaret, ikke mindst ift. operative enheder.

Generelt set synes jeg, at vi i dag er et langt bedre sted ift. Forsvarets økonomistyring, end vi var år tilbage.

I den forbindelse vil jeg nævne, at Forsvarets Interne Revision i oktober 2023 har udgivet en rapport, der indeholder en række anbefalinger til ministeriets fremadrettede arbejde med økonomistyring og håndtering af merplanlægning. Opfølgningen herpå indgår som et af de spor i det videre arbejde med en bedre økonomistyring i ministeriet. Det skal også tilføjes, at rapporten generelt fandt arbejdet med etablering af valide økonomiske prognoser i koncernen tilfredsstillende.

Et andet spor, som jeg har fortalt om ved tidligere lejligheder, er arbejdet med den nye model for forligs- og økonomistyring. Denne model har til formål at sikre større gennemsigtighed, stærkere styring og tættere opfølgning på de politiske beslutninger i forligsøkonomien.

Der skal arbejdes på konkrete tiltag, som fremadrettet yderligere udbygger vores økonomistyring og budgettering, men jeg synes generelt set, at vi er et langt bedre sted, end vi har været, i hvert fald ift. tidligere beslutninger.

Ud over de konkrete forhold, som jeg har nævnt, vil jeg gerne tage et sidste punkt op til besvarelse.

En af de største udfordringer som vi står over for i Forsvaret er rekruttering og fastholdelse af personel. Med både første og anden delaftale er der derfor iværksat en række initiativer, som har til formål at skabe bedre vilkår og muligheder for at de ansatte bliver i Forsvaret, eller har lyst til at være en del af

Forsvaret. Samtidig arbejdes der på at forbedre de fysiske forhold for soldaterne på de enkelte kaserner, flyve- og flådestationer. For mig er ordentlige rammer er en forudsætning for, at vi kan fastholde vores personel. Dette er en massiv opgave, der danner selve grundlaget for, at indkøb af materiel kan omdannes til reel kampkraft.

Til sidst, som jeg også startede med at sige, så er jeg faktisk enig med spørgeren i, at Forsvaret skal styrkes, og at der stadigvæk er meget, der skal gøres. Jeg synes også, at det er vigtigt at understrege, at det danske forsvar løser en lang række vigtige opgaver, herunder også i tæt samarbejde med nære allierede.

Vi kan jo glæde os over, at en dansk bataljonskampgruppe på ca. 850 soldater kom hjem op imod jul efter fire måneders udsendelse til Letland, hvor de har bidraget til at sikre NATO's østlige flanke. Derudover har vi jo også udsendt danske soldater som uddanner ukrainske soldater i Operation INTERFLEX. Og Danmark har jo også gjort en helt uvurderlig stor indsats ift. uddannelse af piloter og personel ift. den donation, som vi har givet af F-16-kampfly til Ukraine, bare for at nævne et par eksempler.

Men vi er i en svær og skrøbelig sikkerhedspolitisk situation. Derfor er der også anledning til, at vi løbende må overveje, hvordan vi potentielt kan tage yderligere politiske initiativer for

at få styrket vores kampkraft af dansk forsvar, og derfor er det også meget velkomment, at vi har lejlighed til at drøfte det her i dag i et samråd.

Tak for ordet.